

Гуржальська С.О.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА НАУКИ
ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ПАЛАЦ ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ

ПОГОДЖЕНО
Протокол засідання науково-методичної ради Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

12.06.2020 № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ департаменту освіти та науки Донецької обласної державної адміністрації

19.06.2020 № 173/163-20-02

Навчальна програма з позашкільної освіти
художньо-естетичного напрямку
«Школа юного ведучого»
4 роки навчання

Укладачі:

Шнурко Олена Миколаївна – завідувач відділу художньої творчості Донецького обласного палацу дитячої та юнацької творчості.

Пухальська Лідія Олександрівна – керівник гуртка «Школа юного ведучого» Донецького обласного палацу дитячої та юнацької творчості.

Рецензенти:

Бондаренко Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії та спеціальної психології Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Сушко Оксана Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури ДВНЗ «ДДПУ».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мистецтво – це універсальний засіб формування світоглядних уявлень, ціннісних орієнтацій, елементів загальної культури підростаючого покоління. Впливаючи на внутрішній світ дитини, мистецтво залучає її до людських емоцій, виховує здатність орієнтуватися в навколишньому житті, пробуджує сприйнятливність прекрасного, стимулює розвиток образного мислення, асоціативної пам'яті, елементів художньої уяви. Оволодіння сценічною мовою, художнім словом, культурою мови та спілкування мають стати складовою часткою творчого й професійного виховання, активним стимулом розвитку естетичної творчості особистості.

Навчальна програма «Школа юного ведучого» знайомить вихованців з основами акторської майстерності, методами та прийомами інсценізації творів, базовими поняттями театрального мистецтва, набутками української та світової драматургії. В цьому полягає актуальність навчальної програми «Школа юного ведучого».

Навчальна програма «Школа юного ведучого» реалізується у гуртках художньо-естетичного напрямку та спрямована на вихованців з особливими освітніми потребами віком від 6 до 14 років.

Навчальна програма розроблена на основі навчальної програми акторської майстерності Міністерства освіти і науки України (лист від 08.04.2016 р. № 1/11-4657).

Кількість дітей в одній групі від 10 до 15 осіб. Програма розрахована на чотири роки навчання:

1 рік, 2 рік - початковий рівень – 144 год., 4 год. на тиждень;

1 рік, 2 рік - основний рівень-144 год., 4 год. на тиждень.

Мета навчальної програми «Школа юного ведучого» є створення умов для творчого розвитку особистості засобами художньої літератури.

Завдання навчальної програми:

- навчити основам володіння технікою мови, сценічного руху;
- виховувати дбайливе ставлення до художньої літератури та драматургії;
- удосконалювати мову згідно з вимогами культури мовлення;
- формувати досвід свідомого ставлення до слова як головного засобу сценічної дії;
- формувати у вихованців соціальних, морально-етичних цінностей за допомогою художніх образів літературних творів;

Програма першого, другого року навчання передбачає загальний розвиток творчих здібностей вихованців, набуття необхідних навичок сценічного руху, сценічної мови.

Програма третього, четвертого року навчання спрямовує діяльність на засвоєння вихованцями елементів виконавського мистецтва, удосконалення культури мови.

Впровадження запропонованої програми спирається на такі основні принципи: доступність наступність, синтез, наочність, міцність засвоєння

знань, індивідуальний підхід, поступовий розвиток природних даних гуртківців, чітка послідовність в оволодінні лексикою і технічними прийомами, систематичність і регулярність занять, цілеспрямованість навчального процесу.

Методами опрацювання навчального матеріалу є:

- - словесні: бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж;
- - наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій, показу;
- - практичні: тренувальні вправи, індивідуальні та творчі завдання;
- - репродуктивні: відтворювальні вправи;
- - частково-пошукові: виконання за зразком, під керівництвом педагога;
- - пояснювально-ілюстративні: демонстрація наочного навчання; організація сприймання, спостереження;
- - стимулювання навчальної діяльності;
- - формування пізнавального інтересу: пізнавальні ігри, створення ситуації

Перевірка та оцінювання знань, умінь та навичок здійснюється під час поточного та підсумкового контролю у формі проведення театральних вистав, концертних виступів, відкритих та підсумкових занять, участь у конкурсах та фестивалях.

**Початковий рівень, перший - другий роки навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ. Організаційні питання. Техніка безпеки	1		1
Розділ 1. Культура мови спілкування	15	25	40
1.1. Види спілкування	5	5	10
1.2. Риторика	10	10	20
1.3. Техніка мовлення		10	10
Розділ 2. Сценічний рух		30	30
2.1. Виховання ритмічності		15	15
2.2. Розвиток мовно-рухової та вокально-рухової координації		15	15
3. Розділ. Сценічна мова	4	40	44
3.1. Гімнастика обличчя		10	10
3.2. Розвиток дихання		10	10
3.3. Робота над дикцією	2	16	18
3.4. Орфоепія	2	4	6
5. Розділ. Постановочні репетиції.	-	28	28
6. Підсумок	-	1	1
Разом	20	124	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (1 год.)

Знайомство з гуртківцями. Бесіда: сторінки історії акторського мистецтва. Безпека життєдіяльності на сцені.

Розділ 1. Культура мови спілкування (40 год.)

1.1. Види спілкування (10 год.)

Теоретична частина. Основні критерії культури мови.

Практична частина. Усна та письмова мова, їх особливості. Поняття про монолог та діалог.

1.2. Риторика (20 год.)

Теоретична частина. Основні розділи риторики.

Практична частина. Принципи побудови мови. Сучасна форма красномовства - бесіда.

1.3. Техніка мовлення (10 год.)

Практична частина. Складні скоромовки, інтонаційні забарвлення.

2. Розділ. Сценічний рух (30 год.)

2.1. Виховання ритмічності (15 год.)

Практична частина. Вправи на загальний розвиток. Виховання ритмічності.

2.2. Розвиток мовно-рухової та вокально-рухової координації (15 год.)

Практична частина. Поняття про співвідношення звуків. Оплески та ходьба у їх ритмі. Виконання рухових вправ під музичний супровід.

3. Розділ. Сценічна мова (44 год.)

3.1. Гімнастика обличчя (10 год.)

Практична частина. Вправи для губ та язика. Тренування нижньої щелепи.

3.2. Розвиток дихання (10 год.)

Практична частина. Розвиток фонаційного руху. Вправи: «Вирости квітку», «Уклони сонцю» - сонорні звуки н; м;л;

3.3. Робота над дикцією (18 год.)

Теоретична частина. Мова актора на сцені.

Практична частина. Тренування сонорних приголосних. Вправа: «Відповідай мені. Тренування голосних. Вправа: «Гра з дитиною».

3.4. Робота над орфоепією (6 год.)

Теоретична частина. Значення орфоепії у текстах ролей.

Практична частина. Практичні вправи. Наголоси у словах.

5. Постановочні репетиції (28 год.)

Теоретична частина. Публічний виступ.

Практична частина. Закони публічного виступу. Постановочні, зведені репетиції та прогони. Участь у виставах колективу. Перевірка стану та ремонт костюмів, реквізиту. Участь у міських та обласних оглядах та конкурсах.

6. Підсумок (1 год.)

Практична частина. Конкурс «Незіграна роль»: вихованці використовують вміння та навички, набуті під час навчання, самостійно імпровізуючи текст.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- складові техніки мовлення;
- термінологію та елементи техніки сцени.

Вихованці мають вміти:

- здолати почуття невпевненості та психофізичного тиску;
- виконувати вправи на розвиток ритмічності та координації;
- працювати в колективі;

Вихованці мають набути досвід:

- підготовки до проведення занять гуртка та етапів по підготовці вистави;
- творчої роботи у колективі;
- публічних виступів з віршованими творами перед вихованцями колективу.

Основний рівень, перший - другий роки навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ. Організаційні питання. Техніка безпеки	1		1
Розділ 1. Культура мови спілкування	15	25	40
1.1. Види спілкування	5	5	10
1.2. Риторика	10	10	20
1.3. Техніка мовлення		10	10
Розділ 2. Сценічний рух		30	30
2.1. Виховання ритмічності		15	15
2.2. Розвиток мовно-рухової та вокально-рухової координації		15	15
3. Розділ. Сценічна мова	4	40	44
3.1. Гімнастика обличчя		10	10
3.2. Розвиток дихання		10	10
3.3. Робота над дикцією	2	16	18

3.4. Орфоепія	2	4	6
5. Розділ. Постановочні репетиції.	-	28	28
6. Підсумок	-	1	1
Разом	20	124	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (1 год.)

Теоретична частина. Вступний інструктаж з безпеки життєдіяльності. Ознайомлення з навчальним планом роботи гуртка. Попереднє обговорення можливого репертуару трупи.

Практична частина. Виявлення здібностей, технічних та художніх навичок дітей для розподілу ролей (голос, музичний слух, почуття ритму, координація рухів).

Розділ 1. Культура мови спілкування (40 год.)

1.1. Види спілкування (10 год.)

Теоретична частина. Основні критерії культури мови.

Практична частина. Усна та письмова мова, їх особливості. Поняття про монолог та діалог.

1.2. Риторика (20 год.)

Теоретична частина. Словесна дія в ораторському мистецтві.

Практична частина. Вправи з активним пластичним рухом для тренування ритму, гнучкості голосу, на розвиток діапазону, розподілу звука в сценічному просторі.

1.3. Техніка мовлення (10 год.)

Практична частина. Вправи та етюди на розвиток елементів характерності. Розвиток почуття темпоритму з використанням музичного супроводу для створення відповідної атмосфери. Читання віршованого твору під музику. Групові етюди.

2. Розділ. Сценічний рух (30 год.)

2.1. Виховання ритмічності (15 год.)

Практична частина. . Органічна сценічна увага. Колективна увага.

Виправдання поз. Виправдання місця дії. Виправдання рухів. Вправи на взаємодію з партнером.

2.2. Розвиток мовно-рухової та вокально-рухової координації (15 год.)

Практична частина. Поняття про співвідношення звуків. Оплески та ходьба у їх ритмі. Виконання рухових вправ під музичний супровід.

3. Розділ. Сценічна мова (44 год.)

3.1. Гімнастика обличчя (10 год.)

Практична частина. Тренування нижньої щелепи, губних м'язів, м'язів язика. Вправи на тренування м'язів обличчя.

3.2. Розвиток дихання (10 год.)

Практична частина. Розвиток фонаційного руху. Вправи "Спати хочеться", "Свічка", "М'яч", "Лісоруб".

3.3. Робота над дикцією (18 год.)

Теоретична частина. Мова актора на сцені.

Практична частина. Вправи на тренування голосних звуків. Вправи на тренування приголосних звуків.

3.4. Робота над орфоепією (6 год.)

Теоретична частина. Значення орфоєпії у текстах ролей.

Практична частина. Норми літературної вимови.

5. Постановочні репетиції (28 год.)

Теоретична частина. Публічний виступ.

Практична частина. Закони публічного виступу. Постановочні, зведені репетиції та прогони. Участь у виставах колективу. Перевірка стану та ремонт костюмів, реквізиту. Участь у міських та обласних оглядах та конкурсах.

6. Підсумок (1 год.)

Конкурс на краще виконання вправ. Робота над помилками.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- норми літературної вимови;
- складові акторської майстерності;
- основні правила сценічної мови;
- терміни, що пов'язані з акторським мистецтвом;
- історію костюму.

Вихованці мають вміти:

- практично використовувати пам'ять фізичних дій;
- практично використовувати емоційну пам'ять, активну увагу;
- самостійно писати невеличкі п'єси на декілька дійових осіб;
- вести діалог, використовуючи техніку мовлення;
- доглядати за реквізитом гуртка.

Вихованці мають набути досвід:

- підготовки до проведення занять гуртка та етапів по підготовці вистави;
- творчої роботи у колективі;
- публічних виступів з віршованими творами перед вихованцями колективу.

Література

1. Виготський Л.С. Психологія мистецтва. М. «Мистецтво», 1969 р.
2. Лакомов В. Поезія рухів у формуванні особистості // Молода гвардія. - 1983. - 4 грудня.
3. Абрамович С.Д., Чікарьова М.Ю. Риторика. – Львів, 2001.
4. Вандишев В.М.. Риторика: екскурс з українського літературного слововживання. К. «Наукова думка», 2004 р.
5. Олійник Г.А. Виразне читання. Основи теорії. Тернопіль, 2001 р.
6. Станіславський К.С. Робота актора над роллю. К. «Мистецтво», 1953 г.
7. Театр у школі: робота над виставою. Укладач Ворожейкіна О.М. Х. «Основа», 2012 р.
8. Черкашин О.В. Художнє слово на сцені. К. «Вища школа», 1989 р.
9. Щетинин М. Дыхательная гимнастика Стрельниковой. М. «Метафора», 2010 г.